

Дисципліна «Історія світової музики»

(II курс, IV семестр).

Спеціальність: 025 «Музичне мистецтво»

Спеціалізація: «Музична режисура».

Освітньо-кваліфікаційний рівень «Бакалавр»

Викладач – кандидат мистецтвознавства, в.о. доцента Різаєва Г.Є.

Питання для самостійного вивчення

1. **Культурно-історичні умови діяльності композиторів французької «Шістки» в період творчого об'єднання. Особливості виявлення «музичного урбанізму». Роль Е. Саті у формуванні «неакадемічних» форм музичної культури та запровадженні тенденцій, альтернативних по відношенню до традиційних критеріїв професіоналізму в європейській музичній практиці. Рубіжне значення Першої світової війни в історії французької музичної культури. Зміна естетичних поглядів, заперечення довоєнних ідеалів і висунення нових тенденцій в мистецтві.**

Історія виникнення «Шістки». Роль Ж. Кокто в формуванні естетичних переконань молодих композиторів. «Півень і Арлекін» (1918) – творчий маніфест музичної молоді. Нігілістичне ставлення композиторів «Шести» до творчості попередників. Висунення ідеї об'єктивного зображення дійсності – на противагу суб'єктивістському «свавіллю» романтиків та примарній хисткості імпресіоністів, прагнення до конкретності, «предметності і речовинності» (Б. Асаф'єв). Бажання наблизити музику до сучасності. Урбаністична тематика в творах композиторів «Шести»: захоплення моторикою руху, зображення роботи механізмів. Поєднання у відтворенні образів сучасності протилежних тенденцій – максимальної наближеності до побуту та ексцентризму. Бунт, епатаж, ексцентріада як визначальна риса творів другої половини 1910 – першої половини 20-х рр. Стилістична опора на міські побутові жанри. Культ мелодії, її «оголена» простота і жанрова характерність. Інтерес до полі-явищ (політональність, полімелодичність, поліритмія, політембровість). Тяжіння до мініатюри, інструментальні сюїти і вокальні цикли. Увага до театральних жанрів. Значення творчих пошуків Е. Саті у становленні нової французької музики. Його роль у формуванні «неакадемічних» форм музичної культури та запровадженні тенденцій, альтернативних по відношенню до традиційних критеріїв професіоналізму в європейській музичній практиці. Передбачення Е. Саті у різні періоди найважливіших течій і технік ХХ століття: імпресіонізму та неокласицизму, театру абсурду та репетитивності. Безпосередній вплив балету «Парад» (1917) та симфонічної драми «Сократ» (1918) на сучасників, зокрема, композиторів групи «Шести».

2. **Французька музична культура другої третини ХХ століття:** корпус естетичних ідей, сучасні форми театрального та концертного життя, провідні вектори композиторської творчості.
3. **Образні та стилістичні контрасти творчості Франсіса Пуленка.** Еволюція від ексцентриади 1920-х років до лірико-психологічних опусів зрілого періоду. Національний характер його музики, втілення типових рис французького мистецтва. Тяжіння до камерно-вокальних жанрів. Досконале володіння прийомами хорового письма. Жанрові контрасти оперної творчості: комедія-фарс «Груди Терезія», трагедія «Діалоги кармеліток», лірична моноопера «Людський голос». Різноманіття інструментальних жанрів: камерні сонати, концерти, фортепіанні цикли, оркестрові сюїти.
4. **Приналежність до когорти класиків ХХ ст. та незалежність естетичної позиції Артура Онеггера.** Перехрещення в його творчості традицій і сучасних тенденцій. Поєднання рис романської і німецької культур. Дві жанрові магістралі в творчому доробку Онеггера. Інтерес до театру: зближення опери і ораторії, використання досягнень сучасної драми і кіно, симфонізація оперної форми, реформа просодії. «Жанна д'Арк на вогнищі» – монументальна героїко-драматична епопея. П'ять симфоній А. Онеггера: проблематика, форми програмності, драматургічні та композиційні особливості.
5. **Німецький музичний неокласицизм та його головний представник П. Хіндеміт. Музично-театральні пошуки К. Орфа в контексті основних тенденцій розвитку сучасного йому театру.** Загально-естетична платформа та національний художній ґрунт як засади формування німецького музичного неокласицизму. Антиромантична природа явища. Ідея повернення до тональності як головної цінності музичного минулого.
6. **П. Хіндеміт – головний представник німецького музичного неокласицизму. Симфонія «Художник Матіс» як приклад хіндемітівського варіанту неокласицизму:** морально-етична складова ідейного змісту; зв'язок твору з однойменною оперою; специфіка композиційно-драматургічного рішення твору; співвідношення архаїчного та сучасного тематичних комплексів.

Рекомендована література

1. История зарубежной музыки. Вып. 6: Нач. ХХ в. – сер. ХХ в.: Учеб. Для муз. вузов / Ред. В. В.Смирнов. - СПб.: Композитор, 2001. – 630 с.
2. Когоутек Ц. Техника композиции в музыке ХХ века /Пер. с чеш. Общ. ред. и коммент. Ю. Н. Рагса и Ю. Н. Холопова / Ц. Когоутек. - М.: Музыка, 1976. – 268 с.
3. Композиторы о современной композиции. Хрестоматия / сост. Т. С. Кюрегян, В. С. Ценова. - М.: Научно-издательский центр «Московская консерватория», 2009. – 356 с., нот.

4. Куницкая Р. Французские композиторы XX века: Очерки / Р. Куницкая. Варез Э., Жоливе А., Мессиан О., Булез П., Дютийе А. – М.: Сов. композитор, 1990. – 208 с., ил.
5. Музыкальный словарь Гроува. Пер. с англ., ред-я и доп-я докт. иск-я Л. О. Акопяна. - М.: Практика, 2001. – 1095 с., ил.
6. Павлишин С. С. Музыка двадцатого століття: Навч. посібник / С. Павлишин. – Львів: БаК, 2005.- 232 с.
7. Привалов С. Зарубежная музыкальная литература. Конец XIX – XX век. Эпоха модернизма: Учебник для муз. колледжей / С. Привалов. - СПб.: Композитор, 2010. <https://www.twirpx.com/file/1258739/>
8. Росс Алекс «Дальше шум. Слушая XX век» http://loveread.ec/view_global.php?id=47518
9. Соколов А. С. Введение в музыкальную композицию XX века: Учеб. пособие по курсу «Анализ муз. произ-й» / А. С. Соколов. – М.: ВЛАДОС, 2004. – 232 с.: нот., ил.
10. Теория современной композиции: Учебное пособие / Отв. ред. В. С. Ценова. - М.: Музыка, 2007. – 624 с., нот.

Додаткова

1. Адорно Теодор В. Избранное: Социология музыки / Т. В. Адорно. – М, СПб.: Университетская книга, 1998. – 445 с.
2. Варунц В. П. Музыкальный неоклассицизм: Исторические очерки / В. П. Варунц. – М.: Музыка, 1988. – 80 с.
3. Кокто Жан. Петух и Арлекин: Либретто. Воспоминания. Статьи о музыке и театре / Изд. подгот. М. А. Сапонов. – М.: ПРЕСТ, 2000. – 224 с.
4. Левая Т. Н. и Леонтьева О. Т. Пауль Хиндемит. Жизнь и творчество / Т. Н. Леонтьева. О. Т. Левая. - М.: Мзыка, 1974. – 448 с., ил., нот.
5. Онеггер А. О музыкальном искусстве. Пер. с фр. Изд. 2-е / А. Онеггер. – Л.: Музыка, 1985. – 215 с.
6. Павчинский С. Симфоническое творчество А. Онеггера / С. Павчинский. - М.: Сов. Композитор, 1972.
7. Пуленк Франсис. Дневник моих песен: Я и мои друзья / Ф. Пуленк. – М.: Композитор, 2005. – 160 с., ил.